

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ ГАЛУЗІ ЖКГ

Житлово-комунальне господарство є однією з найбільш відсталих галузей економіки України з багатьма проблемами, які останнім часом особливо загострилися і потребують принципово нових методик щодо їх вирішення. Протягом усіх років незалежності в житлово-комунальному секторі України спостерігається зростаюча недостатність бюджетного фінансування проектів, реалізація яких є затребуваною. Разом із тим, унаслідок низького рівня інвестиційної привабливості, реалізація таких проектів не може здійснюватись тільки підприємницьким структурам. Отже, можливим шляхом розв'язання означеної проблеми є врахування елементів державних і приватних інвестицій і відповідного контролю з боку органів влади та приватних структур.

Основним аспектам державно-приватного партнерства присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних авторів: Н. Вейцмана, М. Рімара, П. Худякова, А. Усачьова та інших.

Як свідчить зарубіжний досвід, опинившись у глибокій рецесії в середині 80-х років минулого століття, уряд Великобританії на чолі з Маргарет Тетчер уперше вирішив використовувати державно-приватне партнерство як інструмент залучення коштів приватних інвесторів у галузі економіки, які держава просто була не в змозі самостійно вивести з глибокої рецесії. Нагадаємо, що згідно з визначенням, яке дає Організація Об'єднаних Націй, державно-приватне партнерство – це форма організації бізнесу між державою і приватними сторонами, яка дозволяє реалізовувати суспільно значущі проекти в різних сферах інфраструктури більш ефективним шляхом, ніж можна досягти ймовірними партнерами самостійно, і передбачає спільне інвестування матеріальних і нематеріальних активів на умовах концесії, спільної діяльності, угоди про розподіл прибутку тощо.

Мета статті полягає у відображенні теоретико-методологічних підходів до ство-

рення умов державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства.

У 2010 р. Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про державно-приватне партнерство», який визначив, що в рамках здійснення державно-приватного партнерства, у тому числі й у сфері тепlopостачання та водопостачання, між державою і приватними партнерами можуть укладатися договори про концесію; спільну діяльність, розподіл продукції тощо. Як логічне продовження цього Закону 21.10.2010 р. Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів централізованого водо-, тепlopостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності», були внесені зміни до законів України «Про концесії», «Про місцеве самоврядування», «Про ціни і ціноутворення», Земельного кодексу України й інших законодавчих актів України.

Незважаючи на загальну високу якість прийнятих законів, дотримання правил юридичної техніки при їх прийнятті, запозичення кращого європейського досвіду впровадження проектів державно-приватного партнерства, майже за два роки після набуття чинності в Україні по справжньому в чистому вигляді не реалізовано повною мірою жодного проекту державно-приватного партнерства, особливо це стосується галузі житлово-комунального господарства. Крім двох-трьох компаній (російський «Росводоканал», австрійська холдингова компанія AmiWater, французький Veolia, литовська група E-Energija), які могли б бути потенційними інвесторами – приватними партнерами держави й органів місцевого самоврядування у справі модернізації ЖКГ і залучення приватних інвестицій у цю галузь, ніхто з вітчизняних та іноземних бізнес-структур не виявляє зацікавленості укладати угоди про державно-приватне партнерство у відношенні багатостра-

ждальних вітчизняних теплоенерго і водоканалів.

Відповідь на питання – чому, незважаючи на високу якість законодавчих актів потенційні інвестори не окуповують офіси комунальних підприємств та місцевих рад з метою якнайшвидшого укладення договорів про співпрацю та концесії та отримання прибутку від вкладених коштів, лежить на поверхні, а саме: Україна є державою, у якій закони звикли не виконувати, особливо якщо закон містить нові, революційні правила гри. Управлінська та політична система України являє собою страшний симбіоз радянської системи управління часів «брежнєвського застою» і новітньої бюрократичної вертикалі влади, яка діє, по-перше, для задоволення своїх інтересів, а по-друге – загальногромадянських. Чиновники, місцеві державні адмі-

ністрації, чиновники на місцях роблять усе, щоб спустити на гальма, не виконувати, замінювати своїми розпорядженнями й інструкціями законодавчі акти, які становлять небезпеку для системи, намагаючись змінити, реформувати, поліпшити.

Проте наявна сьогодні ситуація в житлово-комунальному господарстві потребує кардинальних змін у підходах до реформування.

Головною метою розвитку житлово-комунального господарства зазначено підвищення якості і надійності надання житлово-комунальних послуг, забезпечення ефективності функціонування житлово-комунального комплексу, стимулювання процесів енерго-, ресурсозбереження, формування нової системи управління галуззю. Основні завдання розвитку ЖКГ зображено на рисунку.

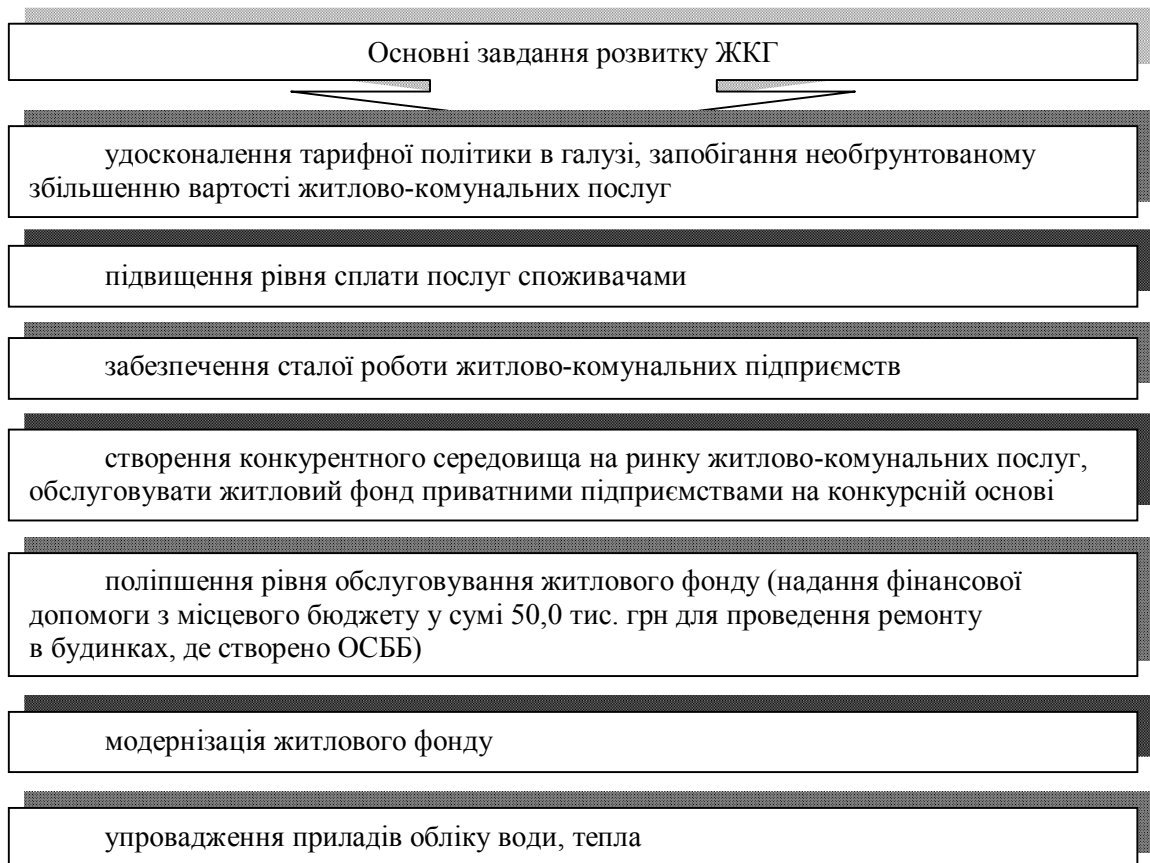

Рисунок. Основні завдання розвитку ЖКГ

Бізнес-планування є ефективним інструментом залучення інвестицій та основою продуктивної співпраці між державними та приватними структурами і має свої особливості. Для підприємств ЖКГ у бізнес-плані

доцільно звернути увагу потенційних інвесторів на відповідність проекту соціальній політиці міста, області та регіону, забезпечення державної підтримки при реалізації проекту, а також соціальну ефективність

проекту й можливі економічні та інші вигоди для споживачів при користуванні товарами

або послугами, що виробляє або надає підприємство (див. таблицю).

Таблиця

Структура бізнес-плану для підприємств ЖКГ

Структурні розділи бізнес-плану для підприємств ЖКГ	Особливості структурних розділів бізнес-плану для підприємств ЖКГ
1. Резюме	з виділенням економічного та соціального ефекту від реалізації проекту
2. Опис суб'єкта господарювання та сфера його діяльності	з виділенням успішних проектів (реалізованих та поточних) підприємства
3. Загальна інформація про інвестиційний проект	з встановленням відповідності проекту положенням програм і проектів всеукраїнського, регіонального, обласного та місцевого рівнів
4. Опис житлово-комунальних (комунальних) послуг, які надає суб'єкт господарювання	з встановленням відповідності якості житлово-комунальних (комунальних) послуг затвердженим стандартам, нормам, нормативам, порядкам і правилам у сфері житлово-комунальних послуг
5. Аналіз споживачів	з виділенням груп споживачів за обраними критеріями та їх подальшим ранжуванням
6. Аналіз постачальників	з виділенням груп постачальників за обраними критеріями та їх ранжування
8. Виробничий план	з детальним аналізом майнового стану підприємства
9. Організаційний план	не містить значних розходжень
10. Фінансовий план	не містить значних розходжень
11. Оцінка ефективності реалізації інвестиційного проекту	з аналізом соціального ефекту від реалізації проекту й аналізом впливу реалізації проекту на імідж території
12. Оцінка ризиків інвестиційного проекту	із зазначенням нормативно-законодавчої бази регулювання діяльності підприємства та державних гарантій

Галузь ЖКГ має величезні резерви в економії енергоресурсів, може навіть стати прибутковою, однак лише за умови застосування сучасних методів управління. ЖКГ потребує серйозних фінансових вливань для технічного переозброєння. Зокрема, на реалізацію проектів з модернізації систем у сфері ЖКГ потрібно понад 700 млрд грн. Суть реформи ЖКГ не тільки у проведенні технічних заходів, а й у залученні всіх можливих форм фінансування в галузь.

На відміну від західних країн, де приватно-державне партнерство використовується для залучення приватних інвестицій у великі інфраструктурні проекти, для України ця модель вирішує не тільки економічне, але і соціальне завдання. Тому просте перенесення успішного світового досвіду неможливе без урахування української специфіки.

Висновки. Таким чином, від запровадження державно-приватного партнерства

галузь житлово-комунального господарства отримає три головні переваги. По-перше, інноваційність, яка через запровадження нових фінансових та організаційних механізмів прискорить хід економічних реформ і швидше забезпечить конкретні результати. По-друге, проектний підхід дозволить підходити до вирішення проблем більш системно та навчить планувати не ресурси, а конкретні результати. По-третє, виховання партнерських відносин сприятиме появі відчуття причетності до розвитку території у громадян країни.

Література

1. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 9.
2. Білянський О.П. Комунальні послуги в умовах ринку / О.П. Білянський // Урядовий кур'єр. – 2012. – № 25. – С. 9.

Надійшла до редакції 28.08.2012 р.